

Sigmunds formår sikkert at overbevise andre end forf. selv, ganske subjektiv som den er: det »virker« som et skibsmandskab i opbrud! siger han, og det virker derfor nærmest modsat på læseren, når forf. udtaler: Die Deutung des Schiffes . . . als Auszug zu kühnem Kampf kann als sicher angenommen werden. Og når der i øvrigt intet er, som taler for at knytte skibet til Sigurd (skulle den lille gnom ved rorpinden være ham?), så falder også et af de ikke særlige overbevisende argumenter for, at der skulle være angelsaxisk påvirkning at finde på Ardrestenen.

I denne forbindelse kommer forf. ind på skibsbegravelserne i Vendeltiden og mener, at det her sikkert kun drejer sig om eine besonders vornehme Art der Bestattung, og at skibet ikke har anden betydning end at være 'beholder' for den døde og hans gods; denne besynderlige tanke harmonere imidlertid meget dårligt med, hvad forf. udtaler om hestebegravelser (s. 90). Naturligvis kan man ikke 'bortforklare' disse skibe i gravene; de har haft deres symbolske betydning ligesom helle-ristningsskibene, ligesom de gotlandske billedstenes skibe, ligesom skibssætningerne og runestenes skibe, med hvilke Ladbyskibet må sammenstilles.

I »Runerne i Danmark« har jeg peget på de tegn på et trosskifte i Danmark o. 800 ff., som runestenen synes at vise. Gørlevstenen,* der snarest tilhører tiden o. 850, befaler den døde (*njót wæl kumbls*) at *bruge* sit (indviede) gravsted 'vel', dvs. på en måde der tjener såvel ham selv som de efterlevendes 'vel'. Formlen tyder på, at man opfattede kumlet som den dødes opholdssted – hvornår og om han senere skulle andetsteds hen, forlyder der intet om; men gravstedet indvies og sikres i alt fald efter alle kunstens regler.

Heroverfor kommer så o. år 1000 alle runestenerne med skibsristeringer. De kan – som skibssætningerne – tydes som symboler på det skib, der *før eller siden* skulle føre den døde hinsides.

Hvad endelig det øvre billedparti angår,

kan rec. og forf. være enige om, at manden på den ottebenede Sleipnir er Odin, og at »Trelleborghuset« er Valhal, resten af billederne må hvile på forf.s misforståelse med »bordet« samt mangle det grundlag, at hverken spyd eller fugl er taget med i betragtningerne – selv om de jo må være legende lette at forklare.

Selv om adskillige af forf.s tolkninger ikke kan anerkendes, fordi han ikke honorere de strenge krav, der stilles til en blot sandsynlig *identifikation*, er det på mange måder en inspirerende undersøgelse, der foreligger, teksten er lettere læselig og betydelig »morsommere«, end man er vant til, når det drejer sig om tysk videnskab, og man lærer meget, både positivt og negativt, ved at følge forf. i hans detektivarbejde, men Ardre VIII's problemer er ikke løst.

Erik Kroman:

Kom Gorm den Gamle fra England?

Det har glædet mig, at fru Inge Skovgaard-Petersen i sin omtale af min bog *Det danske Rige i den ældre Vikingetid* bd. XXVII s. 410 ff. i hvert fald finder, at min teori om, at Gorm den Gamle er kommet fra England, ikke er blottet for sandsynlighed. Jeg mener, at hvis »Hardegon« i Adam af Bremens udtalelse, at Sigefrich blev fordrevet af Hardegon, Svends søn, der kom fra »Nortmannia«, er identisk med den kort efter omtalte Hardeknud Gorm (Vurm), som han benævnes i det bedste haandskrift, hvad der ikke alene er min, men den almindelige mening, maa Nortmannia betyde England, eller rettere Normannerne i England, og ikke Normandiet eller Norge, som man sædvanligvis mener. Er Gorm kommet udefra og har fordrevet Sigerich, maa han nødvendigvis have haft en hær og en flåde. Dette kunde ikke undgaa at afsætte sig spor, hvis han var kommet fra Norge eller Normandiet. Var en saadan bedrift udført af en Nordmand, vilde det være blevet husket, men hverken Snorre eller de senere sagaskrivere kender noget der-

*Hverken den eller Nørre Næra-stenen på Fyn har nogensinde, som forf. tror, stået inde i graven. Gørlevstenen er betydelig over mandshøjde.

til. Snorre oplyser kun, at Gorm var en stor konge. Normandiet havde en betydelig annalskrivning, men den kender intet til en Hardeknud eller en Gorm. I England var der paa den tid meget lidt historieskrivning. Hovedhaandskriftet af den angelsaksiske chronicle standser 920. Det føres ganske vist videre i enkelte klostre, men mest med lokale notitser. I England er der til gengæld »tilfældigvis« en Gorm (eng. Gudrum), der staar som den føende blandt danske jarler, der er medunderskrivere paa engelske kongebreve i aarene 928 og følgende aar, til de forsvinder o. 934. Kong Athelstan stod ganske vist i et venskabeligt forhold til Danskerne i Danelagen, hvad der bl.a. fremgaar af, at han knytter Danske til sig som raadgivere, men han har dog utvivlsomt gerne set, at i hvert fald lederne rejste tilbage til Danmark, og har været villig til at hjælpe dem.

At jeg mener, at Danmark var eet rige i vikingetiden og ikke et antal smaariger, fremhæver fru Skovgaard-Petersens særstandpunkt. Man kan dog ikke være i tvivl om, at Danmark normalt var eet rige, naar man ser, at Gotfred stadig benævnes rex Danorum eller rex Normannorum, ligesom sønnerne kaldes reges Danorum, eller naar man i de tyske rigsannaler læser, at de to konger Reginfred og Harald kæmper i Vestfold »ved den yderste nordvestgrænse af deres rige« m.m. Danmark kan heller ikke være et lille rige i Nørre- eller Sønderjylland, men maa være en betydelig militærmagt, naar man hører, at Horik I 845 med en flaaede paa 600 skibe ødelægger Hamborg, og at Danerne 880 tilintetgør en stor tysk hær i et slag ved Elben, hvor den sachsiske hertug og en mængde tyske stormænd falder. Naar man i nyere tid møder forestillingen om Danmark som delt i smaariger i vikingetiden, skyldes det nok paavirkning fra tyske historikere, som altid har søgt at reducere Danmarks betydning. I det tyske Konversationsleksikon, »Brockhaus«, hvorfra Tyskerne i almindelighed henter deres viden, kan man læse, at Danmark i vikingetiden bestod af smaa fyrstendømmer. At Danmark lejlighedsvis har været delt, er ikke det samme som, at det bestod af smaariger.

Fru Skovgaard-Petersen nævner som »dri-

stigt«, at jeg mener, at kong Halfdan, der optræder i Danmark 873, er den samme som den kong Halfdan, en af Lodbrogsønnerne, der nævnes i England baade før og efter 873, og at Sigfrid, der ligeledes nævnes som konge i Danmark 873, er den samme som den kong Sigfrid, ligeledes en Lodbrogsøn, der nogle aar senere kæmpede i Frankrig. Hvad er dristigst at mene, at det var de samme konger, man møder to forskellige steder, eller at der paa samme tid var 2 konger Halfdan og 2 konger Sigfrid?

Ogsaa sprogsmaalet om svensk paavirkning af sproget i Syddanmark berøres af fru Skovgaard-Petersen. Jeg vil blot bemærke, at tanken om en saadan paavirkning først er fremsat af de førende filologer Marius Kristensen og Brøndum-Nielsen.

Jeg vil gerne endelig rette et par misforstaaelser. Hvad navnene Guthorm, Gudrum, Gorm angaar, drejer det sig ikke om navnelighed og heller ikke om det germanske princip, hvor det ene led varierer – det kendes i vikingetiden kun hos Angelsakserne – men om en sproglig udvikling, i Danmark fra Guthorm til Gorm og i England fra Guthorm til Gudrum. De tre navne er identiske. Dudos Gurim maa være en forvanskning af Guthorm.

Gudred (ikke Gudfred) efterfulgte ikke Gudrum i East Anglia, men derimod Halfdan i Northumbria, og Svenskerne kom ikke til Danmark, mens Kong Gudrum »huserede« i England, men først efter hans død. Hardegon er næppe en sammentrækning af Hardeknud-Gorm, men en forvanskning af Hardeknud. At Gorm den Gamle har haft dobbeltnavnet Hardeknud Gorm (Vurm), som det skrives i den ældste bevarede tekst af Adam af Bremen (jf. Curt Weibull: »den enda som med full säkerhet kan sägas härröra från honom själv«) bekræftes ved, at det er navnet Knud og ikke Gorm, der nedarves i kongeslægten, og at Knud d. Hellige betegnes som Knud 4. og Valdemar d. Stores søn som Knud 6.